

ІНДИКАТОРИ ОЦІНКИ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Рудич А.І.,

кандидат економічних наук, доцент

Згідно з Наказом «Про затвердження методики розрахунку рівня економічної безпеки України» продовольча безпека є складовою економічної безпеки та визначається як «...стан виробництва продуктів харчування в країні, що здатний повною мірою забезпечити потреби кожного члена суспільства в продовольстві належної якості за умови його збалансованості та доступності для кожного члена суспільства» [1]. Відповідно до розробленої методики рівень продовольчої безпеки визначається як інтегральний індикатор, що розраховується на основі наступних індикаторів: добова калорійність харчування людини, співвідношення обсягів виробництва та споживання основних видів продуктів харчування, виробництво зерна на 1 особу на рік, рівень запасів зернових культур на кінець періоду, частка продажу імпортованих продовольчих товарів через торговельну мережу підприємств [2].

Найбільш інформативними та узагальнюючими показниками стану продовольчої є показники другого рівня ієрархії: індикатори фізичної та економічної доступності продовольства. Проведений статистичний моніторинг динаміки показників соціально-економічних районів України (за Ф.Заставним) дає можливість відмітити, що з 2013 року спостерігається тенденція зниження виробництва в усіх регіонах країни. Проте інтенсивність динаміки та швидкість змін коливається з різною силою (табл. 1).

Таблиця 1

Індекс виробництва сільськогосподарської продукції

№ п/п	Регіони	Індекс виробництва сільськогосподарської продукції (до попереднього року)						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Україна	98,5	119,9	99,2	113,3	102,2	95,2	106,3
1	Столичний	111,3	98,4	95,4	103,3	106,1	92,8	110,3
2	Північно-Східний	115,2	103,0	89,3	118,0	103,2	99,9	104,5
3	Донецький	106,2	111,6	96,5	104,6	86,4	71,3	113,8
4	Придніпровський	107,9	106,5	101,7	132,7	95,4	107,8	99,5
5	Центральний	116,9	103,1	103,1	117,2	98,3	98,5	105,9
6	Подільський	114,4	96,4	98,2	109,6	113,4	91,4	109,9
7	Карпатський	109,6	99,7	99,2	102,2	104,0	94,7	100,3
8	Північно-Західний	106,2	97,0	102,1	104,3	105,7	94,1	103,4
9	Причорноморський	97,0	94,4	102,5	123,8	98,6	101,1	107,9

Високий рівень розмаху варіації індексу, спостерігається у Донецькому (42,5 в.п.) та Придніпровському регіоні (37,3 в.п.). Це свідчить про нестабільну ситуацію виробництва як сільськогосподарської продукції, так і виробництва продуктів харчування. Такі динамічні коливання впливають і на формування цінової політики в регіоні.

Доходи населення є індикатором економічної доступності продовольства. За даними Державної служби статистики реальні доходи українців у 2016 році порівняно з попереднім роком збільшились на 9,0 %. Номінальні доходи населення минулого року зросли на 15 %, а наявний дохід, який може бути використаний населенням на придбання товарів та послуг, збільшився на 15,6 %. У розрахунку на людину наявний дохід у 2016 р. становив 49,1 тис. грн, що на 5,1 тис. грн більше, ніж у 2015 році.

Домінуючою складовою доходів громадян України є заробітна плата і соціальна допомога. У структурі доходів українців заробітна плата в 2016 році становила 41,8 %, тоді як у 2015 р. її частка становила близько 39,0 %. Соціальні виплати в 2016 році становили 35,9 % доходів громадян проти 37,8 % у 2015 році. Динаміка рівня заробітної плати за останні роки хоча і має тенденцію до зростання, проте на фоні інфляційних процесів не забезпечує реальну її вартість. При ланцюговому порівнянні, індекс заробітної плати показує підвищення рівня, при чому сила та інтенсивність змін є пропорційною по усіх регіонах України (табл.2).

Таблиця 2

Індекс заробітної плати за регіонами

№ п/п	Регіони	Індекс заробітної плати (до попереднього року)						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Україна	1,138	1,176	1,149	1,079	1,065	1,205	1,235
1	Столичний	1,139	1,174	1,152	1,074	1,062	1,198	1,234
2	Північно-Східний	1,141	1,172	1,147	1,069	1,061	1,188	1,208
3	Донецький	1,134	1,204	1,134	1,077	1,020	1,162	1,264
4	Придніпровський	1,114	1,184	1,123	1,068	1,092	1,211	1,185
5	Центральний	1,123	1,169	1,156	1,072	1,062	1,182	1,222
6	Подільський	1,118	1,151	1,170	1,086	1,074	1,188	1,221
7	Карпатський	1,105	1,136	1,151	1,072	1,062	1,208	1,253
8	Північно-Західний	1,128	1,151	1,168	1,103	1,061	1,192	1,225
9	Причорноморський	1,119	1,153	1,147	1,087	1,067	1,210	1,248

Рівень доходів, заробітна плата, споживчі уподобання, вартість продукції впливають на обсяги споживання продукції. Аналіз динаміки обсягів споживання основних груп продовольства показує, що з 2013 року їх рівень має тенденцію до зниження, хоча рівень заробітної плати в цей період зростає. Така ситуація підкреслює нестабільність економічного розвитку та прискорене підвищення рівня інфляційних процесів в країні.

Список використаних джерел

1. Про затвердження методики розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства економіки України. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents /date_6s/pg_gewqwi/
2. Актуальний стан та проблеми діючої системи соціального захисту в Україні. – Режим доступу : <http://gurt.org.ua/news/recent/3803/> 6
3. Попова Т.Л. Рівень та якість життя населення України як показник дієвості соціальної державної політики. – Режим доступу: [academy.gov.ua /ej/ej13/txts/Popova.pdf](http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Popova.pdf)